

Kommissionens förslag till direktiv om skydd för grundvatten mot föroreningar

Miljödepartementet

2004-04-16

Dokumentbeteckning

KOM(2003) 550

Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för grundvatten mot föroreningar

Sammanfattning

Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för grundvatten mot föroreningar, KOM (2003) 550 slutlig, är ett komplement till ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) enligt det direktivets artikel 17.

Förslaget tar upp fyra huvuddelar:

Kriterier för bedömning av god kemisk grundvattenstatus

Tröskelvärden

Kriterier för identifiering av betydande och ihållande uppåtgående trender och för fastställande av utgångspunkter för att vända trender, samt

Åtgärder för att hindra eller begränsa indirekta utsläpp till grundvatten

Förslaget kommer att börja behandlas i rådets miljöarbetsgrupp i slutet av april.

Sveriges ståndpunkt är i huvudsak att det är viktigt att direktivet anpassas efter svenska förhållanden som innebär många små grundvattenförekomster.

1.1 Innehåll

Förslaget om ett direktiv är ett komplement, ett s.k. dotterdirektiv, till ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) enligt dess Artikel 17.

Förslaget understryker grundvattnets betydelse som naturresurs, både när det gäller som reservoar för dricksvatten och som vattentäkt för industri och jordbruk, men även grundvattnets ekologiska betydelse. Sist men inte minst understryks att grundvattnet har ett egenvärde. En viktig fråga som berörs är de långsamma system som grundvatten utgör och vilka följder det får på behovet av att åtgärda föroreningar vid källan.

Förslaget består av fyra huvuddelar; kriterier för bedömning av god kemisk grundvattenstatus, tröskelvärden, kriterier för bedömning av betydande och ihållande uppåtgående trender och för fastställande av utgångspunkter för att motverka trender, samt åtgärder för att hindra eller begränsa indirekta utsläpp till grundvatten.

Kriterier för bedömning av god kemisk grundvattenstatus (artikel 3)

En grundvattenförekomst ska anses ha god kemisk grundvattenstatus då koncentrationen av nitrat inte överstiger 50 mg/l och koncentrationen av aktiva komponenter av bekämpningsmedel, inklusive deras metaboliter och nedbrytningsprodukter inte överstiger 0,1 µg/l. Dessutom ska en bedömning göras av grundvattnets kemiska status för förorenande ämnen, som det inte finns kvalitetsnormer för på gemenskapsnivå. Denna bedömning ska framförallt inriktas på:

uppgifter som samlats in vid analysen enligt artikel 5 i ramdirektivet för vatten

miljökvalitetsmål och andra normer på nationell nivå, gemenskapsnivå eller internationell nivå för skydd av vatten

relevanta uppgifter om toxikologi, ekotoxikologi, persistens, potential för bioackumulering

uppskattade mängder och de koncentrationer av de förorenande ämnen som överförts från grundvattenförekomster till förbundna ytvatten eller därav beroende terrestra system

de uppskattade effekterna på de förbundna ytvattnen och beroende terrestra system av denna överföring

bedömning av om överföringen av förorenande ämnen från grundvattenförekomsten resulterar i att förbundna ytvatten och beroende terrestra system inte klarar sina miljömål enligt ramdirektivet för vatten.

Tröskelvärden(artikel 4)

Tröskelvärden ska fastställas nationellt, per avrinningsdistrikt eller per grundvattenförekomst eller grupp av grundvattenförekomster. Åtminstone ska tröskelvärden fastställas för ammonium, arsenik, kadmium, klorid, bly, kvicksilver, sulfat, trikloretylen och tetrakloretylen, men kan också omfatta relevanta förorenande ämnen enligt bedömningen som görs ovan för att bedöma god kemisk grundvattenstatus.

Senast den 22 juni 2006 ska medlemsländerna enligt kommissionens förslag till direktiv lämna en förteckning över fastställda tröskelvärden till kommissionen. För vart och ett av de förorenande ämnen som tröskelvärden fastställts för skall också redovisas uppgifter om antalet grundvattenförekomster som bedöms vara i farozonen pg a detta ämne, samt uppgifter om var och en av grundvattenförekomsterna i farozonen särskilt vad avser storlek, förbindelser med andra grundvattenförekomster eller ytvatten och terrestra ekosystem, och för naturligt förekommande ämnen, bakgrundkoncentrationerna i grundvattenförekomster. Det ska också redovisas för vilket område tröskelvärdet gäller (t ex nationellt eller för grupp av grundvattenförekomster). Dessutom ska förhållandet mellan tröskelvärdet och för naturligt förekommande ämnen observerade bakgrundkoncentrationer redovisas, samt hur ekonomiska och sociala kostnader beaktats när tröskelvärdet fastställts.

Kommissionen ska på grundval av vad medlemsländerna redovisat göra en rapport, och om så är lämpligt föreslå en ändring av bilaga I, dvs om tröskelvärden på unionsnivå.

Kriterier för identifiering av betydande och ihållande uppåtgående trender och för fastställande av utgångspunkter för att vända trender.(artikel 5)

Baserat på tidsserier av miljöövervakning årligen, halvårsvis eller kvartalsvis av förorenande ämnen, görs enligt särskilda statistiska metoder en bedömning av sådana trender. En särskild trendbedömning skall göras för relevanta förorenande ämnen i grundvattenförekomster som drabbats av

utsläpp från punktkällor inkl. historiska punktkällor, i syfte att föroreningen inte sprids till ett angivet område och försämrar grundvattenförekomstens kemiska status. Liknande trendbedömningar ska göras om det är risk för negativ inverkan på förbundna vattensystem och beroende terrestra ekosystem.

De trender som främst ska vändas är de som utgör en risk för skada på förbundna akvatiska ekosystem, direkt beroende terrestra ekosystem, mänsklig hälsa eller legitima användningar av vattenmiljön. Identifiering av vändning av en trend ska baseras på tid och på åtminstone miljöövervakningsdata insamlade enligt ramdirektivet för vatten (eller i tidigare övervakningsprogram). En särskild statistisk analys av tidsserier ska göras för att bedöma om en trend har vänts. Beslutet att vända en trend ska också baseras på den miljömässiga betydelsen av den ihållande ökningen av förorenande koncentrationer. Rekommendationen är att värdet för att starta en vändning av trenden ska vara 75% av den nivå som anges för kvalitetsnormer (nitrat och bekämpningsmedel) och för tröskelvärden som fastställts.

För grundvattenförekomster där betydande och ihållande uppåtgående trender identifierats för koncentrationer av förorenande ämnen ska medlemsländerna vända trender med hjälp av åtgärdsprogram enligt Artikel 11 i ramdirektivet för vatten.

Åtgärder för att hindra eller begränsa indirekta utsläpp till grundvatten (artikel 6)

Detta är en bestämmelse som egentligen inte omfattas av Artikel 17 i ramdirektivet för vatten, men som motiveras av att bestämmelser som redan nu finns i det gamla grundvattendirektivet 80/68/EEG, som slutar gälla 2013 ska täckas av nya bestämmelser.

Förslaget omfattar förbud mot indirekta utsläpp till vatten från vissa förorenande ämnen (enligt bilaga VIII till ramdirektivet för vatten) och krav på att indirekta utsläpp av vissa andra förorenande ämnen (enligt bilaga VIII till ramdirektivet för vatten) är tillåtna på villkor att utsläppen inte äventyrar möjligheten att nå god kemisk grundvattenstatus.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1996:11) om skydd för grundvatten mot förorening med vissa ämnen. Dessa föreskrifter samt eventuellt också miljöbalken behöver omarbetas när direktivet ska genomföras.

2003/04:FPM89

1.3 Budgetära konsekvenser

Enligt kommissionens förslag bör det noteras att den sammanlagda kostnaden för kvalitetsbedömning, kostnaderna för övervakning och rening i enlighet med förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet samt de administrativa kostnaderna redan täcks enligt ramdirektivet för vatten. Detta dotterdirektiv innehåller en tydlig kompletterande beskrivning som bör resultera i ett mer enhetligt sätt att fastställa och övervaka grundvattenstatusen. Om denna komplettering innebär ökade övervakningskrav, får det naturligtvis budgetära konsekvenser, men dessa är inte möjliga att beräkna förrän nya övervakningsprogram för grundvatten utvecklas.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar förslaget till direktiv. Det är dock angeläget att direktivet anpassas till svenska förhållanden med många och små grundvattenförekomster. Detta gäller särskilt kraven på miljöövervakning. Det är också angeläget att hänsyn tas till att grundvattensituationen i Sverige över lag är god. Direktivet bör tillåta att fokusering sker endast i de områden där det är risk för att grundvattnet inte når god kemisk grundvattenstatus. Sverige bör påtala att kommissions förslag till tidpunkt för redovisning av tröskelvärden m.m. (artikel 4) inte är rimlig, då underlag till stora delar saknas för närvarande.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

-

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Förslaget behandlas för närvarande av Europaparlamentet, men parlamentet avser enligt uppgift inte att avge något yttrande under denna mandatperiod.

European Environmental Bureau (EEB) har lämnat ett förslag där man vill se tre ändringar i direktivet. Dessa ändringar är:

2003/04:FPM89

1. En klass "hög status" för att säkerställa skyddet för grundvatten av mycket god kvalitet.
2. En lista med ämnen som är förbjudet att tillföra grundvattnet.
3. Minskning av tillförsel av alla andra föroreningar för att nå ramdirektivet för vattens ytvatten- och ekosystemmål och för att minska behovet av rening för dricksvattenproduktion.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har remitterats och svaren håller på att sammanställas av Miljödepartementet. Enligt en preliminär bedömning överensstämmer svaren i huvudsak med svensk ståndpunkt.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det irländska ordförandeskapet har aviserat att man avser inleda arbetet i rådsarbetsgruppen i slutet av april och att frågan ska tas upp till debatt på rådsmötet i juni.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 175 i fördraget.

3.3 Fackuttryck/termer

tröskelvärde: gräns för koncentration av ett förorenande ämne i grundvatten som om den överskrids skulle innebära att de kemiska statusen i en eller flera grundvattenförekomster skulle anses vara dålig.

betydande och ihållande uppåtgående trend: alla statistiskt signifikanta ökningar av ett förorenande ämnes koncentration i jämförelse med vad som uppmätts i övervakningsprogram, med beaktande av kvalitetsnormer och gränsvärden.

indirekta utsläpp till grundvatten: utsläpp av förorenande ämnen i grundvatten efter att de perkolerat genom jorden eller den omättade zonen

Den svenska översättningen behöver ses över och vissa uttryck i denna PM är modifierade för att motsvara gängse svenska fackuttryck.